Motto;

Groenlinks als partij van de toekomst

Beste mensen.

Toen ik van de week mijn toespraak voorbereidde, kreeg ik een schok. De rode draad van mijn verhaal zou zijn: Groen Links moet meer naar de mensen. Want het tegendraadse geluid van Groen Links mag niet blijven hangen binnen de muren van het nieuwe gebouw van de Tweede Kamer. Het moet juist doordringen tot de huiskamers en een rol spelen in de gesprekken van alledag. Dat zou onze opgave voor de komende jaren moeten zijn.

Enthousiast toog ik aan het werk. Binnen een half uur had ik een gloedvol begin op de PC staan. En toen kwam de schok! 'Zorgzelfstandigheid' las ik en 'zorg-ambities'. En even verder stonden 'multiculturele samenleving', 'sociale veiligheid' en 'emancipatoir' in één alinea. Zouden de mensen die Groen Links zo graag wil bereiken met haar ideeën zulke woorden over hun lippen krijgen? Het lijkt mij onwaarschijnlijk.

Bij een woord als 'mantelzorg' zullen ze eerder denken aan een kledingzeiak, dan aan de verzorging van hun zieke of gehandicapte buurtgenoten. En 'sociale veiligheid' heeft voor hen te maken met tasjesdieven, billenknijpers en

heroïne-spuiters.

Wat heeft de politiek met mij gedaan, vroeg ik mij af.

Twee jaar geleden toen ik kersvers de politiek in stapte

zou ik zulke woorden niet uit mijn pen gekregen hebben.

Terwijl ik ze nu bijna gedachteloos optypte. In twee jaar

volledig 'omgeturnd': Als dat geen vermogen tot aanpassen

is.

Maar wel de verkeerde aanpassing. Wie snapt nog waarover

ik het heb? Behalve politici, beleidsmakers en deskundigen

die zich dag en nacht met dit soort zaken bezighouden, wie

gaat er nu stemmen op iemand die zulke taal uitslaat? We

hebben de mond vol over sociale vernieuwing - nog zo'n

term. We vragen ons vertwijfeld af hoe we de bevolking weer

warm kunnen krijgen voor de politiek.

Niet op deze manier lijkt mij. Maar ach, zult u zeggen,

af en toe een moeilijk woord is toch niet zo erg? Dat niet,

maar het gaat helaas verder dan alleen af en toe een

vakterm of wat ambtelijk taalgebruik. De taal en de woorden

in het politieke debat - en ook steeds meer daar buiten -

symboliseren een manier van denken waarvan Groen Links van

nature afkerig zou moeten zijn.

Deze manier van denken maakt de gewone dingen in het leven, zaken waarmee we dagelijks te maken hebben, tot het exclusieve terrein van deskundigen. Dit denken en het taalgebruik dat ermee samenhangt, creëren afstand.
Bovendien bieden ze ruimte om - als het allemaal wat te moeilijk wordt - flink om de hete brei heen te kunnen draaien.

Juist als je het als partij hebt over het verlagen van drempels voor minderheidsgroepen, het opnieuw betrekken van de bevolking bij de politiek, het innemen van heldere standpunten, kun je niet aankomen met dit soort abstract en onbegrijpelijk gepraat.
Ik vind het, net zoals zovelen binnen Groen Links, belangrijk dat mensen weer enthousiast worden voor de politiek en zich betrokken kunnen voelen bij de daar gevoerde discussies. Daarvoor moeten we behalve met goede ideeën komen, ook op een voor iedereen begrijpelijke manier schrijven en spreken. En vooral denken. Gewone mensentaal dus. Ik hoop dat u mij daarbij wil helpen.
Het huis is klaar en nu naar buiten.
Sinds de oprichting van Groen Links hebben we intern stevig gediscussiëerd. Dat was ook nodig om tot één

Groenlinkse partij te groeien. Ik vind dat we nu zover zijn dat we moeten zeggen: kom op, laten we ons eens wat minder op elkaar richten, maar met de buitenwereld in de slag gaan.

Mij is opgevallen dat er bijna een natuurlijke neiging binnen Groen Links bestaat om de onderlinge punten van verschil breed uit te meten. Terwijl ik, terugkijkend op de politieke discussies van het afgelopen jaar, juist heel veel zie wat ons bindt. Zeker als ik het plaats tegen de opvattingen van andere politieke partijen.

Om maar eens wat te noemen: wij zijn als enigen falikant tegen ingrijpen in de WAO, wij houden onverkort vast aan de koppeling. Groen Links is de enige partij die een duidelijk nee heeft laten horen bij de huidige plannen voor een verenigd Europa, het verdrag van Maastricht. Ook de algemene verklaring tegen racisme, die onlangs is gepubliceerd, is het gevolg van een initiatief van Ria Beckers.

Ik vind dan ook dat we met recht kunnen zeggen: Groen Links staat als een huis. Vandaag leggen we de laatste hand aan de noodzakelijke inrichting. Ik weet zeker dat we tot een smaakvol en praktisch geheel zullen komen. Nu we hiermee bijna klaar zijn, is het tijd voor de stap naar

buiten. Niet alleen omdat we op weg gaan naar de verkiezingen van 1994, maar ook omdat Groen Links iets te melden heeft dat een bredere aandacht verdient. Werk aan de

winkel dus.

Groen Links is de partij van de toekomst

Over 134 jaar kan het afgelopen zijn, konden we vorige week lezen. Dan botst de komeet Swift-Tuttle wellicht met een rotklap op de aarde- Soms krijg ik het idee dat andere politieke partijen er van uit gaan dat met Swift-Tuttle inderdaad ons einde als aardbewoners in zicht is. Want van een toekomstvisie is bij hen weinig te merken.

De vraag naar de betaalbaarheid op korte termijn overheerst de politieke debatten. Eevenals een angstvallige neiging tot het beheersen van probleemsituaties. Groen Links is bij uitstek een partij die een visie op lange termijn ontwikkelt. Wij richten onze ogen op de toekomst. Dat wil niet zeggen dat we ze sluiten voor de problemen van nu. Juist met het oog op de toekomst zetten we nu stappen in de goede richting. Ik wil dat illustreren met een aantal belangrijke thema•s. Dat zijn: De visie van Groen Links op een nieuw stelsel van sociale zekerheid;

onze ideeën over een multiculturele samenleving; en onze plannen om het milieu te verbeteren.

De visie van Groen Links op vrede en veiligheid en op schrijnende situaties als Joegoslaviën en Somalië, horen daar natuurlijk ook bij. Omdat we daar gisteren uitgebreid over hebben gesproken, wilde ik daar hier echter niet verder op ingaan.

Sociale Zekerheid: Tijd voor Zelfstandigheid.

Ons stelsel van sociale zekerheid en ons arbeidsbestel zijn aan een grondige vernieuwing toe. Iedereen die de oogkleppen even af zet en zich niet blind staart de zogenaamd smalle marges van het moment, zal inzien dat deze vernieuwing geen hobby is van Groen Links, maar noodzakelijk.

Want de samenleving verandert. In de toekomst zullen we ervan uit moeten gaan dat iedereen, zowel mannen als vrouwen, betaald werk willen combineren met de zorg voor zichzelf en anderen. Een conclusie van de gezaghebbende OESO, de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling. Steeds meer vrouwen zullen een gelijkwaardige positie op de arbeidsmarkt opeisen.

Wie die veranderingen serieus neemt, zal met plannen moeten komen. Ideeën over het veilig stellen van de sociale

zekerheid in de toekomst. De plannen van Groen Links en de keuzen die daarvoor noodzakelijk zijn, staan helder verwoord in ons rapport: 'Tijd voor Zelfstandigheid'. Een rapport dat vanmiddag op de agenda staat. De keuze van

Groen Links; Iedereen is economisch zelfstandig én zorgt voor zichzelf (en anderen). Dat is een keuze voor de toekomst.

Het is niet eenvoudig ons huidige arbeidsbestel en stelsel van sociale zekerheid te veranderen in een nieuw bestel dat uitgaat van die zelfstandigheid. Andere partijen houden zich dan ook over dit onderwerp angstvallig stil.

De VVD komt keer op keer met het ministelsel op de proppen, maar blijft het antwoord schuldig. Het CDA benadrukt wel de betekenis van zorg en verzet zich er tegen vrouwen zo maar de arbeidsmarkt op te jagen. Maar de partij vervalt snel weer in een traditionele oplossing, waarin vrouwen toch weer tot het aanrecht veroordeeld worden.

De Partij van de Arbeid trekt nog eens een banenplan uit de kast. De groei van de werkgelegenheid moet echter bereikt worden door het verder groeien van onze economie ten koste van het milieu. En D66? Die zal het wel weer een

verdraaid ingewikkelde zaak vinden, met verdomd veel lastige dillema's. Maar dat is toch geen duidelijke politiek?

Congres, op gevaar af ervan beticht te worden oude koeien uit de sloot te halen, zeg ik het toch maar. De oplossing is arbeidstijdverkorting. Dat arbeidstijdverkorting is misgelopen aan het begin jaren tachtig betekent niet dat het concept veroordeelt moet blijven tot de schroothoop. Voorwaarde is dan wel dat men een sociaal zekerheidsstelsel en een arbeidsbestel wil dat uitgaat van zelfstandige individuen, in plaats van gezinnen.

Arbeidstijdverkorting is een aan drie kanten snijdend zwaard. Het zorgt er voor dat de bestaande betaalde arbeid eerlijker verdeeld wordt. En dat zorgt erweer voor dat de druk op de sociale zekerheid afneemt. Minder mensen zullen beroep op een uitkering. Het is dus een kwestie van solidariteit. Als de werkenden in Nederland een beetje inschikken, dan kunnen we de uitkeringen in Nederland op peil houden en zelfs verbeteren.

Arbeidstijdverkorting neemt ook een belangrijke blokkade weg voor een herverdeling van het onbetaalde werk. Het is nu haast onmogelijk om een volledige baan te combineren met zorg voor zichzelf en anderen. Als straks meer vrouwen gaan

werken, zal die zorg ook verricht moeten worden. Om maar eens wat getallen te noemen: In 1985 werd 187 miljoen uur besteed aan de zorg voor huisgenoten (gezonde kinderen werden daar niet bij gerekend). Aan niet-huisgenoten werd 253 miljoen uur besteed. Dat komt neer op een bedrag van tien miljard gulden. Het hoeft niemand te verbazen dat die zorg vooral door vrouwen werd vervuld.
Tenslotte is arbeidstijdverkorting ook een belangrijk instrument om de inkomens eerlijker te verdelen. Nog steeds

wordt 2eventig procent van ons nationaal inkomen door mannen verdiend. Als straks vrouwen, door arbeidstijdverkorting, meer deel gaan nemen aan het arbeidsproces, zal die situatie verbeteren.
Maar ook verder zullen de inkomensverhoudingen eerlijker worden omdat Groen Links de minima vollig wil compenseren voor de vermindering van hun loon door het inleveren van werkuren. Dat hoeft geen stijging van de brutoloonkosten te betekenen. Immers we kunnen de belastingen en premies aan de onderkant van het inkomensgebouw sterk verminderen door te gaan heffen op kapitaal, energie, grondstoffen. Dat is

nog goed voor het milieu ook.

Doordat het betaalde werk eerlijker verdeeld is, worden vanzelf ook de inkomens eerlijker verdeeld. U ziet: zonder dat de collectieve lasten stijgen, is een radicaal inkomensbeleid heel goed mogelijk.

'Tijd voor Zelfstandigheid' kiest voor een indirecte sturing om haar doelstellingen te bereiken. Maatregelen die er voor zorgen dat het voor een werkgever net zo duur is om twee mensen elk 25 uur in dienst te hebben als één iemand 38 uur. Dat zijn geen kinderachtige of vrijblijvende ingrepen. Maar ze zijn wel noodzakelijk.

Het rapport 'Tijd voor Zelfstandigheid' gaat niet alleen over de toekomst, maar ook over het heden. Zo stelt Groen Links dat de afbraak van de minimumuitkeringen gestopt moet worden en dat armoede en een sociaal isolement van mensen onacceptabel is. Groen Links meent dat daar flink wat geld voor uit getrokken moet worden. Dat betekent dus een verhoging van de uitkeringen, het op peil brengen van de huursubsidies en het openbaar vervoer en het veranderen van de gemeentebelastingen, Dat is een kwestie van solidariteit, een kwestie van fatsoen.

Multiculturele saroenlevinst.

Migranten in Nederland staan weer volop in de

schijnwerpers. Ditmaal vanwege de gezinsherenigingen en gezinsvorming. Kranten suggereren dat enorme stromen migranten via gezinshereniging het land binnen komen. De cijfers laten echter zien dat de bevolking in Nederland in 1991 met 63.000 personen groeide via immigratie. Slechts een lichte stijging in vergelijking met 1990, die echter terug te voeren is op een toegenomen immigratie van mensen uit de EG.

Het aantal Turken en Marokkanen dat voornamelijk voor gezinshereniging en -vorming naar Nederland kwam, daalde in 1991. Evenals in de eerste helft van 1992. Toch willen CDA en VVD een verdere beperking op het recht van gezinshereniging en gezinsvorming, een recht wat ook nu al aan strenge voorwaarden gebonden is. En daarmee tasten ze

fundamentele mensenrechten aan.

Dit laat zien hoe verkrampt de diskussie over het migratiebeleid gevoerd wordt. Angst overheerst, angst voor het uit de hand lopen van werkloosheid, aanspraak op sociale voorzieningen, woningnood. Wie de blik op de toekomst richt, zal moeten erkennen hoe kortzichtig zo'n visie is. Nederland is immers al jaren een multiculturele

samenleving en zal dat blijven.

Het aantal migranten dat naar ons land en andere, rijke, westerse landen komt zal blijven toenemen, zolang de leefomstandigheden in het Zuiden en het Oosten weinig hoop aan haar bewoners bieden en de armoede en ongelijkheid groeit. Ik onderschrijf graag de mening van een briefschri jver in de Volkskrant van afgelopen woensdag. "De enige belangrijke vraag is hóe wij een immigratieland willen zijn", schreef hij. "Is dat als een positief project, een open maatschappelijke en politieke onderneming. Of als een negatief project van uitsluiting, ontkenning en criminalisering". Groen Links kiest voor de eerste optie.

Dat betekent niet dat Groen Links de ogen sluit voor de problemen die er zijn. Dat we voor een veel ruimhartiger asielbeleid zijn dan thans, staat echter buiten kijf. De lastige vraag naar de grenzen die wij stellen, zullen we het komend jaar moeten beantwoorden.

In februari start Groen Links een campagne tegen racisme. Een campagne die ons eigen beeld van de 'multiculturele samenleving' moet verhelderen. Daarbij richten we ons naar buiten, maar dat niet alleen. Ook wij, die Groen Links vormen, zijn een multiculturele samenleving. We willen meer

migranten in onze gelederen. En ook op de plekken in de schijnwepers. Ik ben blij dat er nu drie migranten in het partijbestuur zitten, die met veel stemmen zijn gekozen. Nu de Kamerfractie nog.

Groen Links en de toekomst van milieu, natuur en mens

We hebben de grote milieuconferentie in Rio de Janeiro achter de rug. Ondanks alle kritiek, zijn er toch afspraken gemaakt over het terugdringen van de aantasting van natuur en milieu. Veel concreet, nieuw beleid hebben we sindsdien echter nog niet gezien. Internationaal niet, noch in Nederland. Wel weten we dat onze bossen er beroerder voor staan dan ooit te voren en dat ook het gat in de ozonlaag naar een plaats in het Guinness Book of records solliciteert.

Ik zou u gemakkelijk de rest van de middag bezig kunnen houden met een verhaal over het milieu. Er staan echter nog een aantal andere zaken op de agenda. Daarom wil ik

r

volstaan met het aanstippen van een aantal punten die, wat mij betreft, belangrijk zijn in de toekomst van Groen

Links.

Daarbij kom ik als eerste wéér terug op het leggen van heffingen op milieuverontreinigende activiteiten. Heffingen op energie waren hét onderwerp van het politieke milieudebat. Met het oog op de toekomst is het immers van essentieel belang dat gebruik van energie duurder wordt, zodat energieverspi11ing gestopt wordt. Bedrijven worden zo geprikkeld tot het ontwikkelen en gebruiken vkn energiezuinige technieken.

Die energieheffingen lijken nu van het toneel verdwenen, afgevoerd naar het laatje 'politiek onhaalbaar'. WD en CDA waren nooit enthousiast, D'66 noemde de energieheffing een 'dood paard' en gokt nu op convenanten, vrijwillige afspraken, en ook de PvdA ziet er sinds de heftige kritiek van haar hoogleraar Vermeend weinig meer in.

En Groen links? wij vinden dat te dol worden. Een heffing op energie moet een essentieel onderdeel zijn van het milieubeleid. Zowel voor kleinverbruikers als voor grootverbruikers. In het scenario van Groen Links zal zo'n heffing stapsgewijs worden ingevoerd. Daarmee geven we iedereen ruimschoots de kans om zich aan te passen en besparende technieken door te voeren.

Ook het plan voor een groene BTW is een kenmerkend

voorbeeld van het type plannen waar Groen Links sterk in is. Het is een concreet, werkbaar voorstel op de korte termijn, dat uitstekend past in de veel verdergaande voorstellen voor mi1ieu-heffingen op lange termijn. Groene BTW: mi1ieuvriendelijke produkten en activiteiten vallen in het lage BTW-tarief. Milieuschadelijke in het hoge. Een volstrekt logisch plan. Wie kan daar nu tegen zijn?

Wie het heeft over over milieuheffingen, heeft het ook over inkomen. Over groen en links. GroenLinks,dus. De plannen van Groen Links over een noodzakelijke compensatie van de minima, krijgen steeds meer vorm. Het afschaffen van de gemeentelijke milieuheffingen is bijvoorbeeld zo'n plan. Die gemeentelijke milieubelastingen zijn voor alle huishoudens even hoog en dus relatief duur voor de lage inkomens. Groen Links pleit dan ook voor heffingen naar verbruik. Ook andere vormen van compensatie voor lage inkomens zijn terug te vinden in de milieuvoorstellen van Groen Links.

Onze politiek vindt steeds meer weerklank in de samenleving. Ik moet bekenneen dat CNV voorzitter Westerlaken mijn hart heeft gestolen. Dat deed hij toen hij voorstelde om loonruimte te gebruiken voor werkgelegenheid en een beter milieu. Groen Links denkt al jaren in die

geest. En de tijd lijkt er rijp voor. Uit een onlangs gehouden enquete van TNO blijkt dat ruim de helft van de

mensen is bereid 5% loonsverhoging af te staan voor milieusparende maatregelen. Slechts 28 % is tegen.
Het kan niet vaak genoeg gezegd worden, Willen we ook voor onze kinderen en kleinkinderen een leefbare toekomst, dan moeten we nu beginnen, hadden we eigenlijk zelfs al een flink eind op streek moeten zijn. Helaas ook met maatregelen die nu wellicht pijnlijk zijn.
Ruim twintig minuten sta ik hier al. En wat ik u vertelde, is slechts een deel van de plannen van Groen Links. We willen veel. Maar we hebben dan ook een toekomst te winnen.
Dat moeten we samen doen. Allereerst hier in De Flint, in de afdelingen. Bij deze wil ik u een compliment maken voor uw enorme betrokkenheid bij de politieke discussies van dit congres. Niet voor niets zijn er vele plaatselijke discussie-avonden georganiseerd, zijn er honderden amendementen ingediend en verschenen er prikkelende commentaren in ons ledenblad. Dat sterkt mij in mijn besef dat Groen Links een partij is die het waard is om lid van

te zijn.

Ook internationaal zullen we samen met onze zusterpartijen in Europa onze ideeën gehoor moeten laten vinden. Groen Links speelt daarbi j een voortrekkersrol door haar historische traditie en ook doordat zij - in de ogen van veel groene partijen - er in is geslaagd een werkbare combinatie van groene en linkse politiek tot stand te brengen.

In Nederland betekent 'samen' het vinden van nieuwe en werkbare coaltities. Met andere politieke partijen, waar dat mogelijk is, maar vooral ook met maatschappelijke organisaties en actiegroepen. Niet alleen de punten en komma's van het parlementaire debat zijn belangrijk, maar ook de deskundigheid en kracht van de talloze mensen en groeperingen die buiten het parlement actief zijn. Als het aan mij ligt, krijgt de band van Groen Links met deze onuitputtelijke bron in de toekomst meer aandacht.

Tot slot, congres, vrienden. Dit verhaal ging over vooruit kijken. Over de toekomst. Niet over de toekomst van slechts vier jaar verder, zoals velen geneigd zijn te doen. Ni,et alleen de toekomst van het jaar 2000, die als een mijlpaal op ons afkomt. Maar ook juist over een toekomst die verder in het verschiet ligt. In elk geval 134 jaar.

Maar waarschijnlijk verder. Want de kans dat die aanstormende komeet zich op de Arrde stort, is aanzienlijk kleiner dan dat hij ons mist.